

שיחת-רעים מרחוק

כשעדר החלב יגדל עד 120 אלף פרות. הכמות הנ"ל לייצוא תהווה כ־ $\frac{1}{3}$ מתנובת העדר שימנה 120 אלף חולבות. אני מניח שייצוא זה עשוי להכ־ נים כ־ $2\frac{1}{2}$ מיליון דולר בשנה ומתקבל על הדעת שגם ייצוא בקר חלב ליאפאן, אף הוא יכניס לחקלאינו כ־ $\frac{1}{2}$ מיליון דולר.

אינני משלה את עצמי; אין זה דבר קל לבצע ולהצליח בכך. אבל מן הראוי להתמודד עם האתגר ולהתחיל בפעולות בכיוון זה מוקדם ככל האפשר, כי אחרת יופיעו גורמים מתחרים שלא יתנו לנו דריסת-רגל לשוק זה.

ייתכן שיימצאו כאלה שיתייחסו להצעתי הנ"ל בחיך ספקני, אולם הכרתי היא שבאירגון טוב ובגישה נבונה לשינויים במשקי החלב בארץ אפשר יהיה להתחרות בשווקים מסוימים אף עם נירזילנד והולנד. בראש וראשונה יש להיפטר מייצרנים זעירים. תנאי כל יעבוד הוא שיחידית העדר תהיינה בעלות היקף אופטימאלי מכל הבחינות שהן. אספר בהזדמנות זו מה עושה ממשלת אוסטרליה בשטח זה: בזמן האחרון הוקצבו 60 מיליון דולר לקניית משקים קטנים (לחיסולם כייצרני חלב) ולאירגונם מחדש כיחידות ייצור גדולות יותר. מומחי הממשלה האוסטרלית מצאו שההשקעה בראפורמה הזו כדאית מאוד. כיוון שזה ישחרר את האוצר מההוצאות הגדולות לתמיכה בייצרנים הזעירים.

כדי ליעל את ייצור החלב בארץ יש לשים לב לגורמים דלהלן: (1) נצילות מזון תקינה; (2) ביעור מחלות עטין; (3) פוריות טובה של הבهמות; (4) מימשק טוב וחיסכון בעבודה. אתעכב על כל סעיף לחד.

נצילות יעילה של המספוא. מטרה זו אפשר להשיג — לא ע"י גידוש בהזנה ולא ע"י הרעבת הבהמות. יש להביא בחשבון שכמות המספוא הגס ומחירה, שהמשק יכול לייצר, הס"הם שייקבעו את גודל יחידת העדר. מן ההכרח להקדיש תשומת-לב גם לאיכות המספוא. אמנם התנאים לייצור מספוא בישראל הם נוחים למדי, אבל אין להתעלם מהשינויים שחלים בטיב המספוא מעונה אחת לשניה ואף מדי חודש בחודשו. בזמנו

הח' נחמן ברמן, ששימש מדריך בארץ, נמצא עכשיו בנירזילנד, והוא ער למתרחש בחקלאותנו ובאופן מיוחד — בענף הבקר. הוא מקבל בקביעות את חוברות „משק הבקר והחלב", שזהו לדבריו „הקשר היחידי שנשאר לו עם בוקרי הארץ". להלן הננו מביאים את הגבותיו והרהוריו בבעיות הענף בארץ.

מחוברת 93 למדתי על הבעיות שמעסיקות ומטרידות את בוקרי הארץ. כגון: מחלות העטין, בריאות הבקר, ערפי חלב וכו'. איני יכול לבוא בעצות בענין שיפור הבריאות של הבהמות; ישנם בארץ רופאים וואטרינאריים בעלי ידע רב ומוכחני שהם ערים לכל הצרות האלה ועורשים את כל מה שבכוחם לעשות. אנסה להביע את דעתי בשאלות כלכליות, טיפוחיות ומימס.

ערפי חלב

משק החלב התפתח בישראל בקצב מהיר מאוד, בדומה לתעשיות אחרות, ומן ההכרח שענף החלב ידאג לבסיס רחב ככל האפשר בשיווק תוצריו. אין הוא צריך להירתע בחתירתו זו מפתח התחרות בשווקי העולם, ואף אם יתנסה בכשלונות בראשית דרכו — אין להתייאש. ישראל שוכנת על פתחם של שווקים עם מאות מיליונים של צרכנים. כך, למשל, יאפאן: ארץ זו קונה כיום רבבות טונות של תוצרי חלב בשנה ולשוק הזה — אף ייצרני אירופה לוטשים עין. על אף הדרך הארוכה (מסביב לאפריקה). אין זה נראה ייני כבעיה קשה בשביל ייצרני החלב בישראל. יא כ־20 אלף טונות של מוצרי חלב לארץ זו.

ישום יעילה במשקים על מנת להעלות הפוריות. רצוי שפעילי „און" יבקרו יחד קביעת מועד מתאים כדי שיוכלו ישה כל הרפתנים שבמשק.

השעה והאתגר למשק הבקר — יית, ולוא באחוזים מעטים

י. כרמי

הזנבות של הפרות כדי למנוע הרטבת העיניים. נדמה לי שהקומץ (של מכונת תחליבה), שמשמשים בו בארץ, אינו מתאים להגירה מהירה של החלב מהעטין. צינור החלב צריך להיות למטה ואת החלב יש להעלות במשאבה — גם אלה הם אמצעים לחליבת מהירה ותקינה, ואם בדרך כלל החולב הוא מנוסה והציוד הוא במצב טוב, אין זה חשוב כל כך אם העובד יודע את שם הפרה, כי גם בלעדי ידיעת השם יצליח החור לב להוציא את כל החלב ללא תקלות.

לדעתי די במכון חליבה מטיפוס שידרת-דג, עם 5 עמדות לכל צד, לעדר חולבות של 180 ראש.

אין להשלוח את עצמנו שנצליח להיפטר לחלוטין ממחלות עטין, אבל אפשר להשתלט על מכה זו ע"י טיפול נכון בפרה החולה תוך שימוש בתרופות מתאימות.

פוריות

ההזנה, הטיפול ורמת התנובה יש להם השפעה מכרעת בשטח זה. אין זה מתקבל על הדעת שפרה המניבה 45 ק"ג ליום תורע או תורבע כעבור 6 שבועות מההמלטה. אין ספק שגם הגודש במזון מרוכז בתפריט עלול לפגוע במידה מסר יימת בפוריות, כשאנך-הבזון בהרכבת התערור בות הינו המחזיר הוול של סוגי המזונות השונים, מבלי לשים לב ליסודות ורכיבים שהינם בעלי חשיבות רבה בשמירה על פוריות תקינה.

שונות

דרושה עירנות מתמדת ויוחמה בחתירה לחיטוך בעברדה. אמנם הוכנסו כבר במשקים רבים מיתקנים לחלוקה אוטומאטית של מזון מרוכז, אבל יש גם צורך לשפר את ההאבסה במספוא גם. לדעתי חשוב הדבר שהמספוא הגס יוגש באיבוס מיוחד, באופן נפרד מהמ"מ. במשקי כאן התקנתי מאבוסים למספוא גס ואני מצליח למנוע השחתת מזון (פיזור וכר); הנני חושך כ-25% מהכמות שהיגשתי קודם לכן.

את שאלת הרפד ועבודות הרפד אפשר לפתור ביתר קלות ע"י תאי-מנוחה. מבלי להיזקק לריצפת חריצים (מפצעות) לפרות כבדות.

המלצתי בארץ על קמח האספסת או על רקיקים (וואפלים) של אספסת כיוון שאיכותו של מספוא זה קבועה והוא משלים בצורה נאותה את מנת המזון. בישראל אין קיסנית זולה לעונת הקיץ והסתיו ולכן האספסת המיובשת היא המתאימה ביותר. ייתכן שיימצאו כאלה שיגידו שאין פרת החלב בארץ זקוקה כל עיקר לקיסנית. ויסתמכו על ניסוי חד-פעמי וקצר, אבל למסקנות מהיר מנות אפשר להגיע רק אחרי ניסויים שנמשכים שנים.

בעונה מסויימת יש בישראל מספוא טוב והוא התירס, אבל גם איכותו של התירס משתנה מפקידה לפקידה, והדבר תלוי בעונה, בקרקע, במועד הקצירה, בשיטת ההחמצה וכר וכר. וכל הגורמים האלה משפיעים בסופו של דבר על התנובה. נוכחתי במשקי, כאן בניר-זילנד, כמה רגישות הן הפרות בהנבנת להשפעת מספוא זה או האחר; קרה שהמעבר מתחמין טוב לשחת גרם לפחיתת התנובה.

מחלות העטין

קראתי במשק הבקר והחלב שמחלות העטין נפוצות גם במכסירות. אמנם קורה כדבר הזה בכל מקום, אבל אני נתן לרושם שבישראל אין מקדישים תשומת-לב מספיקה לביצוע החליבה, על אף הציוד המשוכלל. עיקרה של ההדרכה במשקי החלב בארץ מכון לבעיות ההזנה, ואין להניח ששני מדריכים לחליבה יוכלו להשתלט על שדה פעולה זה. אין בארץ גם מחקר טכני בבעיות החליבה; אפילו בקי העובד בהרכבת המכונה, אין די בזה כדי להפכו לחולב טוב.

תהליך תחליבה צריך להתבצע בצורה שהחלב כאילו "בורח" מהפטמה בכוח הגראוויטאציה ואסור בהחלט שהחלב היוצא יבוא במגע עם הפיטמה. התיאוריה שהחלב צריך כאילו "לרחוק" את הפיטמה היא פסולה בהחלט. מניעת "רחיצה" זו — חשיבותה במניעת התפשטות המאסטיטיס גדולה בהרבה מהאמצעי המקובל של שטיפת העטין במגבות (מטליות). לדעתי יש לסלק את המטליות האלה לחלוטין, כיוון שאסור להרטיב את העטין במים ויש להצטמצם בהרטבת הפיטמת בלבד. יתכן שרצוי גם לגנוז את ציציות

לשווקי חוץ ולייצא כמויות נכבדות של תוצרי חלב לארצות שנוטות להגדיל את הצריכה של מזונות אלה. הרחבת ייצור החלב בארץ תסייע גם בהרחבת ייצור הבשר. ייתכן שאפשר יהיה לייצר בארץ תוצרי חלב ספאציפיים שיתחבבו באופן מיוחד בארצות חוץ. אפשר, לדעתי, אף לצמצם את עדרי הבקר לבשר ולכונן עדרים שישמשו לייצור חלב ובשר גם יחד, תוך הסתפקות בתנובות חלב קטנות יותר, וביסוס הזנתם על אספקה זולה יותר (מרעה באביב ובשלפים ומזור נות קנויים זולים יותר).

לשם הגשמת המטרות האלה דרוש שיתוף פעולה בין כל המוסדות (ההדרכה, מכוני החזר רעה, מעבדות המחקר) ובין אנשי מעשה בעלי חוש בריא ועיניים פקוחות לכל בעיות הענף. נחמן ברמן

גירוזילנד, סוף יוני 1968

כפי שגודלו בארץ.

אל לנו לשכוח שיידע של העובדים, סידורים מתאימים במיבנים ובנוסף לזה מחקר, עשויים להבטיח ריווחיות הענף במידה לא קטנה מזו של מחיר טוב עבור התוצר. לשם שיפור החלב ותוצריו דרוש מחקר בבעיית ההעלאה של החומר היבש בחלב.

גם ההדרכה המקצועית צריכה להיות אינטנסיבית יותר. לא התרשמתי בארץ שבוקרינו בארץ יכולים להסתפק בהדרכה מצומצמת משום שרמתם מבחינה אינטלקטואלית עולה על זו שבארצות אחרות. אף הבוקרים בארץ זקוקים להנחיות לעתים תכופות יותר.

סיכום

אין לפתור את בעיות משק החלב ע"י צימצום הייצור וכדומה; נהפוך הוא: יש לפרוק דרכים

תמונה מאת א. גולדמן

דואלין

תכשיר סיסטמי חדש
להדברת זבוב חרד העור
(HYPODERMA)

- חסכוני
- קל לשימוש
- הטפול - פעם בשנה

פזכים

משווק ע"י "פזכים"